

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Філософія

(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій і адміністрування»

(назва програми)

Спеціальність 073 – Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання Українська

(вказати: якими мовами читається дисципліна)

Розробник: доктор філософських наук, доцент кафедри філософії та культурології

Олександр Бродецький

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача

На сторінці кафедри:

<http://philology.chnu.edu.ua/?personnal=%d0%b1%d1%80%d0%be%d0%b4%d0%b5%d1%86%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9->

[%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%81%d0%b0%d0%bd%d0%b4%d1%80-](http://philology.chnu.edu.ua/?personnal=%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%81%d0%b0%d0%bd%d0%b4%d1%80-)

[%d1%94%d0%b2%d0%b3%d0%b5%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b8%d1%87-2#more-4407](http://philology.chnu.edu.ua/?personnal=%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%81%d0%b0%d0%bd%d0%b4%d1%80-%d1%94%d0%b2%d0%b3%d0%b5%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b8%d1%87-2#more-4407)

Контактний тел.

Роб. (0372) 58-48-83, (0372) 58-48-78 Моб. +38 (50) 5590950

(viber, telegram)

E-mail:

o.brodetskyi@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4689>

Консультації

Очні консультації	Онлайн-консультації	Viber \ Telegram \ e-mail
Вівторок 14.30-15.30 Коцюбинського, 2 Корпус 6, ауд. 30	За попередньою домовленістю в системі Google-meet	З понеділка по п'ятницю з 17.00 до 20.00

1. Анотація дисципліни.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Філософія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 073 – Менеджмент галузі знань «Управління та адміністрування».

Дисципліна комплексно презентує основи філософії як теоретичного світогляду та сфери духовно-інтелектуальної культури людства. Студентам надається система знань щодо ключових проблем вчення про буття, теорії пізнання, теорії цінностей та праксеології, основних підходів до їх осмислення. Значну увагу приділено базовим засадам і варіаціям самовизначення людини щодо Істини, Блага, Краси, Священного, а також соціальним і комунікативним контекстам такого самовизначення. Персоналії світової філософської думки представляються через зв'язок їхньої індивідуальності та долі з генезисом їхніх ідейно-світоглядних позицій. А самі ці позиції розкриваються з акцентом на їхній життєвій значущості, дієвості, людинотворчому й культуротворчому ефектах. Теоретико-пізнавальний (епістемний) і життєво-ціннісний, духовно-практичний (софійний) вектори філософського мислення висвітлюються в балансі. Курс зорієнтований на розвиток загальної світоглядно-мисленнєвої культури студентів; націлений на формування в них смислотворчої ґрунтовності, евристичності та здорової критичності і в професійній діяльності, і в житті.

2. Мета навчальної дисципліни:

Надати студентам систематизовані знання в галузі філософії, мисленнєві та практично-ціннісні навички постановки й інтерпретації світоглядно-смісложиттєвих питань в їхньому онтологічному, гносеологічному, аксіологічному та праксеологічному вимірах; зорієнтувати на ефективне використання філософського інструментарію для особистісного й професійного саморозвитку, гармонізації спілкування, витончення креативних підходів до діяльності та соціальної взаємодії.

3. Пререквізити.

Опанування знань з курсу «Філософія» передбачає кореляцію зі здобутими знаннями з курсу «Актуальні питання історії та культури України».

4. Результати навчання

Дисципліна спрямована на формування у здобувача вищої освіти таких результатів навчання, передбачених Стандартом вищої освіти та освітньо-професійною програмою:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

СК* 18. Здатність підтримувати високий рівень організаційної культури та надійну репутацію організації в ринковому середовищі

Програмні результати:

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу

життя.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

У застосуванні до цієї дисципліни відповідні компетентності та програмні результати конкретизуються у тому, що на основі її вивчення **студентам належить:**

знати джерела генези та форми функціонування в культурі філософії як теоретичного світогляду і методологічної платформи пізнання й творчості; зміст основних онтологічних, гносеологічних, аксіологічних понять, категорій, принципів, концепцій та індивідуальних творчих здобутків провідних філософів людства;

розуміти логічні зв'язки ідей світової філософії з відповідними історичними та соціокультурними умовами; взаємну кореляцію філософських учень про буття, пізнання, цінності, соціум; їхню ідейну дієвість в межах культури та суспільного буття; роль базових філософських знань для оптимізації евристично-творчої самореалізації у професії та комунікації.

вміти застосовувати методологічний і практично-ціннісний досвід філософії для осмисленого аналізу (і конструктивної критики) різних світоглядних позицій, що побутують у соціумі, а також для розбудови власного світогляду й поглиблення власних пізнавальних та культуротворчих навичок; діяльно збалансовувати важелі логічної культури і гуманістичні настанови ціннісної свідомості (моральної, естетичної, релігійної тощо).

Засади «політики» курсу:

- Студентоцентричність;
- Діалогічність та комунікативна відкритість;
- Широка палітра для індивідуальної навчально-творчої самореалізації студента (через диференційовану й різноманітну мережу індивідуальних навчально-дослідних завдань та форм аудиторної й позааудиторної роботи);
- Пріоритетність самостійної думки студента, гарантія його права на власну позицію (за умов належного її аргументування з використанням плюралістичних світоглядних й методичних інструментів);
- Застосування широкого спектру новітніх форм навчальної комунікації; увага не лише до «букви» додержання навчального графіку, а передусім – до духу інтелектуального зростання та креативності студента в навчанні та здобутті компетентностей.
- Баланс софійних й епістемних векторів висвітлення змісту курсу філософії.

5.

Опис навчальної дисципліни

Назва навчальної дисципліни: «Філософія»												
5.1. Загальна інформація												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна Заочна	1	2	4	120	2	30 (д.ф.); 6 (з.ф.)	4 (з.ф.)	30 (д.ф.)		60 (д.ф.); 110 (з.ф.)		Іспит

5.2. Дидактична картка навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1 Філософія як феномен духовно-інтелектуальної культури людства											
Тема 1. Філософія як любов до мудрості і теоретичний світогляд: суть, коло проблем, розділи, функції	15	4	4			8	15	1	1			14
Тема 2. Фундаментальні категорії філософської відомості, їхній зміст та смислові резонанси	15	2	2			6	15		1			14
Тема 3. Теоретичний погляд у трансформаціях культурних епох: поняття, ідеї, підходи, особистості	15	4	4			8	15	1				14
Тема 4. Свідомість і вальне ставлення людини до світу. Горизонти істини. Феномен науки та її функції.	15	4	4			8	15	1				14
Разом за ЗМ 1	60	14	14			30	60	3	2			56
	Змістовий модуль 2 Самовизначення людини у світі: аксіологічні та соціально-культурні виміри											
Тема 5. Свобода і типи сного ставлення людини до світу. Моральне самоусвідомлення вибір між добром і злом	15	4	4			8	15	1				14
Тема 6. Сакральні обрії ностей. Життєві джерела ігійного досвіду та його ціннісні варіації	15	4	4			6	15	1				14
Тема 7. Естетичні засади аємин «Людина – Світ». писложиттєвий потенціал художньої творчості	15	4	4			8	15		1			12
Тема 8. Сучасні соціум, ура та особистість. Чинники ітету проти знеособлення й оціальних маніпуляцій	15	4	4			8	15	1	1			14
Разом за ЗМ 2	60	16	16			30	60	3	2			54
Загалом годин	120	30	30			60	120	6	4			110

5.1.Принципи організації та зміст завдань для самостійної роботи

1. Використання міждисциплінарних зв'язків з уже вивченими курсами та гуманітарною базою, здобутою у загальноосвітній школі;
2. Робота з фрагментами першоджерел, зокрема, й англомовними;
3. Втілення результатів виконання роботи у різних формах ІНДЗ;
4. Діалогічність і ідейний взаємообмін (зокрема, позаурочний) студентів щодо змісту самостійної роботи; взаємне збагачення студентами знань одне одного через представлення домінант власних тематичних траєкторій
5. Зорієнтованість на співвіднесення філософських ідей із потребами фаху, який здобувають студенти.

Теми самостійної роботи

1. Проаналізуйте спільне і відмінне у східних і західних підходах до осмислення феномена мудрості, її зв'язку з досвідом і розумом (3 год.)
2. Обміркуйте форми функціонування наукових форм осягнення світу в добу Середніх Віків (розвиток логіки, філологічного пізнання, математики, елементів природознавства, інтерпретації історії) (3 год.)
3. Здійсніть компаративний розгляд світоглядних домінант епікуреїзму, скептицизму, стоїцизму та неоплатонізму. Які методологічні й ціннісні резонанси здобули ці дискурси у світовій філософській культурі? (3 год.)
4. Порівняйте провідні смисложиттєві ідеї «Сповіді» Августина Аврелія та «Проб» Мішеля Монтеня (3 год.)
5. Концептуалізуйте спільне та відмінне у світоглядних і, зокрема, філософських тенденціях епохи Відродження і Нового Часу (3 год.)
6. Обміркуйте специфіку релігійної філософії. Розкрийте провідні варіації осмислення людини, соціуму, пізнання, комунікації в дискурсах західної та східної релігійної філософії XIX-XXI ст.? (3 год.)
7. Компаративно співвіднесіть онтологічні й людинознавчі ідеї С.Керкегора і Л.Феєрбаха (5 год.)
8. Аналітично співвіднесіть ключові світоглядні інтенції праць А. Бергсона «Творча еволюція» та П. Тейяра де Шардена «Феномен людини» (3 год.)
9. Порівняйте смислові домінанти трактатів М. Гайдеггера «Буття і час» і Ж.-П. Сартра «Буття і ніщо» (3 год.)
10. Розкрийте світоглядні альтернативи позитивізму, філософії життя і неокантіанства та вплив цих трьох дискурсів на сучасну філософську культуру (3 год.)
11. Висвітліть у порівняльному ключі сучасний стан розвитку феноменологічного, герменевтичного та діалектичного дискурсів у філософії (3 год.)
12. Експлікуйте актуальні смисложиттєві й соціально-ціннісні аспекти діалогів Дайсаку Ікеди з провідними сучасними діячами культури й соціуму (3 год.)
13. Аналітично охарактеризуйте специфіку філософії науки, коло її проблем та методологічні варіації актуальних підходів (3 год.)
14. Обміркуйте особливості філософії мистецтва, її зв'язки зі світоглядними і мистецтвознавчими джерелами (3 год.)
15. Представте дисциплінарну ідентичність філософії релігії. Яким є коло її проблем та значущість в системі світоглядних знань? (3 год.)
16. Розкрийте особливості такої дисциплінарної галузі, як філософія культури. Висвітліть її провідні течії та методологічні домінанти (3 год.)
17. Проаналізуйте евристичний потенціал сучасної соціальної філософії і місце в ній осмислення глобальних проблем сьогодення (3 год.)
18. Здійсніть аналіз внеску у філософську культуру таких постатей української філософії: П.Юркевич, В.Вернадський, Д.Чижевський, С.Кримський, М.Попович (3 год.)
19. Висвітліть трансформації соціального функціонування світової філософської культури в умовах динамічного розвитку новітніх інформаційних технологій. Наведіть

приклади представлення філософських ідей і персоналій у блогерському середовищі; форми популяризації філософського мислення через майстер-класи, вебінари, публічні діалогічно- дискусійні майданчики (4 год.)

Примітка. Форми контролю освоєння тем самостійної роботи: перевірка модульних контрольних робіт; ІНДЗ, з якими пов'язані теми самостійної роботи; опитування і тестування під час поточного й підсумкового контролю.

5.4.Індивідуальні навчально-дослідні завдання

- Есе «Які обставини можуть збудити в особистості інтерес до філософування?» (обсяг: 3-4 сторінки).
- Порівняльна таблиця «Спільне та відмінне між філософією і іншими типами світогляду – міфологією і релігією» (обсяг до 5 сторінок).
- Дискусійне обговорення: «Що значить: вірити в розум, але при цьому не абсолютизувати його?» (план-проект та організація групової полеміки між студентами; форма проведення: аудиторно або відеозапис заходу; час – до 35 хв.).
- Есе «Що значить – усвідомлювати своє «завтра» (як це конституює специфіку людського життя на протигагу природному і тваринному) (обсяг: 4-5 сторінок).
- Письмова творча роботи за афоризмами мислителів про час (обсяг: 3-4 сторінки; афоризми додаються).
- Письмова творча робота за афоризмами мислителів про буття й небуття (обсяг: 3-4 сторінки; афоризми додаються).
- Письмова творча робота за афоризмами мислителів про закономірність і випадковість (обсяг: 3-4 сторінки; афоризми додаються).
- Образ Сократа у світовій художній культурі (живопис, література, театр, кінематограф; порівняльна таблиця зі стислою характеристикою змісту творів).
- Образ Канта у світовій художній культурі (живопис, література, ігрові мистецтва; презентація з увиразненням змісту творів).
- Образ Ніцше в сучасній масовій культурі: суперечності висвітлення (есе; обсяг: 5-6 сторінок).
- Інсценізація студентами діалогу 4-х провідних світових філософів (за вибором) на тему «Що таке людина?» (форма проведення – аудиторно або відеозапис заходу; час – до 45 хв.)
- Інсценізація студентами діалогу «Провідний філософ Античності і видатний філософ сьогодення про сутність мудрості» (філософи за вибором учасників; форма проведення – аудиторно або відеозапис заходу; час – до 45 хв.)
- Інсценізація студентами діалогу «Провідний філософ Середніх Віків і видатний філософ сьогодення про віру і розум» (філософи за вибором учасників; форма проведення – аудиторно або відеозапис заходу; час – до 45 хв.)
- Інсценізація студентами діалогу «Провідний філософ Нового Часу і видатний філософ сьогодення про значення науки» (філософи за вибором учасників; форма проведення – аудиторно або відеозапис заходу; час – до 45 хв.)
- Проект інтерв'ю (питальник) із тим чи іншим видатним світовим філософом – нашим сучасником (який на цей час живе та працює; 15-20 питань).
- Осмисліть порівняння давніми греками філософії із садом і, відповідно, логіки із огорожею, фізики з деревами, а етики з плодами (у формі письмової творчої роботи, обсяг: 4- 5 сторінок).
- На основі аналізу наукової статті з Вашого фаху (стаття – за вибором) проілюструйте специфіку використання в ній логічних методів аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогії, класифікації та ін. (у формі аналітичної таблиці).
- Есе за афоризмами мислителів і письменників про добро і зло; свободу і відповідальність; обов'язок і любові; совість (3-4 сторінки; афоризми додаються).

- План-проект та організація групової дискусії між студентами «Чи завжди життя «за нормами» є справді добродесним? Що таке «псевдомораль»? (форма проведення – аудиторно або відеозапис заходу; час – до 35 хв.)
- Підібрати з реального життя, творів художньої літератури чи кіно комунікативні ситуації або персонажів, які увиразнюють морально-ціннісні альтернативи: 1) розуму і почуттів; 2) щастя і обов'язку; 3) етичного ідеалу і ідеалу понадморального. У формі письмової творчої роботи проаналізувати їх та зробити власну оцінку позитивних боків та обмеженостей кожної з альтернативних позицій (обсяг: до 8 сторінок).
- Есе за обраними афоризмами про релігію і віру (обсяг: 4-5 сторінок; афоризми додаються). Бажано обрати декілька афоризмів з альтернативним баченням і дати своє тлумачення цих позицій.
- У формі презентації змодельуйте тези диспуту освіченого віруючого і освіченого атеїста (з представленням аргументації як одного, так і другого).
- Обрати (на власний розсуд) три картини чи скульптури, в центрі яких сакральні теми, та проаналізувати їхній зміст (у формі есе (обсяг: 5-6 сторінок) або у формі презентації).
- Аналітична письмова робота: «Які прояви забобонності й фанатизму є в сучасному релігійному та загалом соціальному житті (Україна, світ), і як їм запобігати?» (обсяг: 6-8 сторінок)
- Есе за обраними афоризмами мислителів про прекрасне та геніальність (обсяг: 7-8 сторінок; афоризми додаються).
- Твір-роздум: «Як я розумію прояви піднесеного і ницого в житті. Мій досвід зустрічі з піднесеним» (обсяг: 5-6 сторінок).
- План-проект й організація групової дискусії між студентами: «Філософські резонанси трагічного і комічного» (форма проведення: аудиторно, або відеозапис заходу; час – до 35 хв.)
- Есе: «Чим може бути корисним філософське мислення для сучасного соціуму, зокрема, українського» (обсяг: 7-8 сторінок).
- Письмова творча робота: «У чому Захід (західна цивілізація) може бути прикладом для Сходу, а Схід (східна цивілізація) – для Заходу?» (обсяг: 5-6 сторінок).
- План-проект й організація групової дискусії між студентами: «До яких явищ у нашому суспільстві мало б бути більше толерантності, а які явища треба менше толерувати, ніж це є нині?» (форма проведення: аудиторно або відеозапис заходу; час – до 40 хв.)
- Презентація: «Здобутки та суперечності українського філософського перекладу (з висвітленням виданих в роки незалежності перекладів творів сучасної світової філософії)».

6. Методи навчання

Навчальні заняття спитаються на використання як традиційних, так й інтерактивних методів навчання, зокрема: МН 2 – проблемна лекція; МН 4 – семінар-дискусія; МН 5 – семінар-діалог; МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань; МН 7 – аналіз і розв'язання ситуативних професійних завдань (мисленевих експериментів); МН 8 – робота з тестами; МН 9 – робота в групах; МН 11 – ділові ігри (інтелектуальні ігри та вікторини); МН 12 – дистанційне навчання з використанням онлайн-платформ.

7. Система контролю та оцінювання

Засобами оцінювання є визначення рівня повноти усної чи письмової відповіді; перевірка чи організація захисту творчих чи контрольних письмових робіт (есе, аналітичних повідомлень, рефератів, порівняльних таблиць тощо); презентацій; тестових завдань; оцінка підготовлених

дискусійних бесід, креативної роботи в групах, ефективності участі у вікторинах та інтелектуальних іграх тощо.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань,
- МО 6. ділові ігри,
- МО 7. реферати,
- МО 8. есе,
- МО 11. тестування,
- МО 12. тематичні контрольні роботи,
- МО 13. модульні контрольні роботи,
- МО 14. підсумковий контроль – іспит.

Форми поточного та підсумкового контролю.

Формами поточного контролю є усна чи письмова відповідь студента (тестування, есе, реферат, творча робота, дискусійна бесіда тощо)

Поточний контроль: 60%; підсумковий контроль (іспит): 40%.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Іспит (максимальна кількість балів)	Підсумкова максимальна кількість балів з курсу
Змістовий модуль №1 (максимальна кількість балів за темами)				Змістовий модуль №2 (максимальна кількість балів за темами)					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
7	8	8	7	8	7	7	8		
30 У межах кожної теми оцінюються максимально: - усна теоретична відповідь – 2 бали; - виконання творчого завдання (ІНДЗ) – 2 бали (стандартна кількість ІНДЗ в межах модуля для одного студента – 4); - доповнення, участь у дискусії – 1 бал. - Модульна к/р дозволяє отримати максимально 10 балів. - У разі виконання більшої кількості ІНДЗ (за умови їх належної якості) надлишок балів може зараховуватися до майбутньої оцінки за підсумковий контроль.				30 У межах кожної теми оцінюються максимально: - усна теоретична відповідь – 2 бали; - виконання творчого завдання (ІНДЗ) – 2 бали (стандартна кількість ІНДЗ в межах модуля для одного студента – 4); - доповнення, участь у дискусії – 1 бал. - Модульна к/р дозволяє отримати максимально 10 балів. - У разі виконання більшої кількості ІНДЗ (за умови їх належної якості) надлишок балів може зараховуватися до майбутньої оцінки за підсумковий контроль.				40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	задовільно
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «А» (90-100 балів) виставляється студентам, які

- ✓ мають належний базис знань з філософії та відповідні мисленнєві навички, що спираються на сформований світогляд і широку гуманітарну ерудицію;
- ✓ мають критичне й водночас конструктивне, чітко структуроване мислення;
- ✓ вільно оперують знаннями щодо основних етапів і тенденцій розвитку філософії; компетентно орієнтуються в базових першоджерелах і пропонованих у межах курсу наукових розвідках; глибоко усвідомлюють зміст та життєво-соціокультурні основи провідних філософських ідей, концепцій, теорій, парадигм;
- ✓ на високому аналітичному рівні здатні пояснювати взаємозв'язок життєвого шляху ключових світових філософів, співвідношення соціокультурних обставин їхнього формування із генезисом їхніх учень;
- ✓ вміють диференціювати онтологічні, гносеологічні, аксіологічні та праксеологічні контексти філософії, а водночас здійснювати їхній синтез та порівнювати здобутки різних течій та окремих персоналій;
- ✓ здатні синтезувати та застосовувати потенціал ідей та підходів філософії для аналізу актуальних тенденцій розвитку соціуму, культури, науки, морального, естетичного, релігійного самовизначення людини.
- ✓ усвідомлюють і можуть пояснити контекст взаємодії своєї майбутньої професійної діяльності з компетенціями, що даються курсом філософії.

Оцінки «В» (80-89 балів) та «С» (70-79 балів) виставляється студентам, які

- ✓ мають і виявляють розвинуті духовно-творчі інтереси; загалом добру й збалансовану ерудицію;
- ✓ знають основну першоджерельну та навчальну літературу з курсу; вміють презентувати ключові ідеї відповідних праць;
- ✓ можуть розкрити (хоч і часом репродуктивно) зміст провідних течій та ідейних рухів у межах світової філософії;
- ✓ орієнтуються у специфіці онтологічних, гносеологічних, аксіологічних тематичних блоків філософії; загалом знають зміст відповідних концептів та категорій, хоч часом розуміють їх дещо редуковано або надто лінійно.
- ✓ обізнані із внеском у філософську культуру провідних мислителів різних епох;
- ✓ розуміють, як застосовуються філософські знання й мисленнєві навички до аналізу соціокультурних і пізнавальних процесів; сфери цінностей (проте пояснюють ці механізми дещо абстрактно);
- ✓ демонструють усвідомлення зв'язку своїх безпосередніх фахових компетенцій із філософськими знаннями.

Розмежування рівнів «В» і «С» залежить від міри глибини та аналітичності орієнтації студентів щодо окреслених маркерів.

Оцінки «D» (60-69) та «E» (50-59) виставляються студентам, які

- ✓ мають несистемні уявлення про коло та зміст ключових проблем та концепцій філософії;
- ✓ на пересічному рівні оволоділи поняттями, категоріями, підходами, розробленими у межах світової філософської культури та її онтологічних, гносеологічних, аксіологічних аспектів;
- ✓ мають не завжди точні та чіткі уявлення про вчення найвідоміших світових філософів;
- ✓ орієнтуються в базовій літературі з курсу, хоча не завжди здатні коректно витлумачити зміст тих чи інших ідей, принципів, учень тощо.

Розмежування рівнів «D» і «E» залежить від вищої чи нижчої міри освоєння студентами цих параметрів.

Оцінки «F» і «Fх» ставляться, якщо студенти

- ✓ не виявили знань програмного матеріалу або засвідчили ці знання на досить невисокому, хаотичному рівні;
- ✓ не розуміють суті більшості питань, які вивчаються в курсі, або мають щодо них лише буденні, неаргументовані уявлення;
- ✓ не обізнані з відомостями про ідеї навіть ключових представників світової філософії;
- ✓ демонструють елементарне нерозуміння пунктів взаємозв'язку філософських знань зі своєю спеціальністю;
- ✓ *Розмежування рівнів «F» і «Fх» визначається масштабом окреслених прогалів у знаннях.*

Завдання для підсумкового контролю знань (іспиту)

1. Розкрийте передумови виникнення філософії в історії та культурі. Що означає «філософія народжується з подиву»?
2. Обміркуйте феномен мудрості, спільне і відмінне між поняттями «досвід», розум», «мудрість».
3. Висвітліть коло ключових проблем філософії, вічне та змінне у проблематиці філософії.
4. Розкрийте зміст поняття «світогляд». У чому специфіка світогляду, яка його структура та форми?
5. Дайте характеристику особливостей онтології як розділу філософії. Які філософські проблеми належать до онтологічних?
6. Дайте характеристику особливостей гносеології як розділу філософії. Які філософські проблеми належать до гносеологічних?
7. Висвітліть специфіку та проблемне поле аксіології як розділу філософії.
8. Поясніть, що собою являє праксеологія як розділ філософії?
9. Висвітліть функції філософії та обміркуйте її можливості в сучасних суспільстві та культурі.
10. Розкрийте зміст та смислові контексти категорій «буття» і «небуття». Співвіднесіть їх із поняттями «всесвіт», «природа», «соціум», «особистість».
11. Поясніть співвідношення таких філософських категорій, як «закономірність» і «випадковість», «часовість» і «вічність», «необхідність» і «свобода», «свобода» і «відповідальність».
12. Окресліть ключові тенденції розвитку філософської думки в культурах Сходу (індуїстські поняття Брахмана і Атмана (індивідуального духу і космічного Духу); ціннісний смисл концепції переродження душ в індуїзмі та буддизмі; гуманістичні аспекти буддійського восьмеричного шляху; єдність соціального і морального в конфуціанстві).
13. Представте провідні лінії філософії Античності щодо засад буття Космосу, джерел істини, людини і соціуму, держави і влади, мистецтва та творчості (з опорою на ідеї піфагорійців, софістів, Сократа, Платона і платонізму, Аристотеля, Епікура, стоїків).
14. Розкрийте особливості філософської думки Середніх Віків (з опорою на ідеї, зокрема, Августина Блаженного та Томаса Аквінського). Як осмислювався зв'язок людської душі із сакральним? У чому «нерв» міркувань про зв'язок людини із часом і вічністю?
15. Які альтернативні підходи були поширені в добу Середніх Віків щодо співвідношення віри і розуму? Бога?
16. Що Ви знаєте про пошук в епоху Середньовіччя раціональних способів обґрунтування буття?
17. Охарактеризуйте суть та значення світоглядних принципів епохи Відродження: гуманізму, індивідуалізму, пантеїзму, натуралізму, естетизму.
18. Поясніть, у чому відмінність між оптимізмом ранніх гуманістів і скептицизмом мислителів пізнього Відродження (наприклад, М. Монтеня)?
19. Поясніть домінанти осмислення філософських проблем в епоху Нового Часу. У чому смисл тези Р. Декарта «мислю, отже, існую»? Що таке «раціоналізм» і чи був він у цю добу єдиною домінантою філософією? Висвітліть варіації поглядів на джерела цінностей в цю добу. Якими шляхами осмислювали в Новий Час ідею Бога? (Розкрити з опорою на ідеї Ф. Бекона, Р. Декарта, Б. Спінози, Б. Паскаля, філософів-просвітителів).
20. Окресліть внесок у філософську думку представників німецької класики (І.Кант, Й. Фіхте, Г. Гегель, Ф. Шеллінг, Л. Фішер). У чому відмінність їхніх парадигм від типових новочасних?
21. Поясніть, якими шляхами розвивалася філософська думка від XIX до XXI ст. (ключові ідеї С. К'єркегора, А. Шопенгауера, Ф. Ніцше; екзистенціалізму (К. Ясперс, М. Гайдеггер, Ж-П. Сартр, А. Камю); психоаналізу (З. Фройд, К. Юнг, Е.Фромм), постмодерної філософії).
22. Представте суть проблеми свідомості у філософії (походження свідомості, її структура та функції, коло філософських дискусій щодо свідомості).
23. Що Ви знаєте про актуальні підходи до осмислення підсвідомого, свідомого і надсвідомого?
24. Обміркуйте філософську значущість феноменів пізнання та істини (чуттєве, розумове,

надрозумове пізнання; специфіка соціально-гуманітарних і природничих наук; номотетичні та ідеографічні методи пізнання).

25. Поясніть відмінність і взаємозв'язок двох підходів до пізнання: «пізнання як спосіб пристосування» і «пізнання як свобода».

26. Охарактеризуйте зміст і дієвість чотирьох законів логіки (за Аристотелем): закон тотожності, закон достатньої підстави, закон несуперечності, закон виключеного третього.

27. Розкрийте специфіку та взаємозв'язок логічних методів пізнання (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, класифікація, моделювання, ідеалізація та ін.).

28. Обміркуйте сутність феномена науки. У чому полягає спільне та відмінне між природничими, гуманітарними і соціальними науками?

29. Окресліть альтернативні філософські підходи до витлумачення соціального й ціннісного значення наук.

30. Дайте характеристику філософської методологічної стратегії діалектики.

31. Розкрийте особливості філософської герменевтики.

32. Висвітліть специфіку феноменології як філософської течії і методологічного ресурсу.

33. Що Ви знаєте про філософські аспекти синергетики?

34. Поясніть, яке місце у філософії посідає проблема людини. Обміркуйте специфіку людського буття порівняно з іншими його видами.

35. Експлікуйте філософські ракурси осмислення особистості. У чому евристична й ціннісна роль персоналізму?

36. Висвітліть специфіку філософських підходів до осмислення моралі і моральності. У чому сенс образного визначення етики як «плодів філософського саду» та «екології людського спілкування»?

37. Поясніть відмінності понять «моральність» і «псевдоморальність» та проілюструйте це прикладами з історії, мистецтва, сучасного життя.

38. Що Ви знаєте про філософсько-аксіологічну аргументацію «за» і «проти» щодо відносності чи абсолютності критеріїв добра і зла?

39. Розкрийте зв'язок понять «добро» і «зло» з поняттями «спілкування», «свобода» і «відповідальність», «совість».

40. Висвітліть філософські акценти осмислення етичних альтернатив розуму і почуттів; щастя і обов'язку, морального ідеалу і понадморального.

41. Охарактеризуйте та порівняйте типи етичних вчень (гедонізм, евдемонізм, кінізм, ригоризм, етику любові, етику розумного егоїзму, етику благоговіння перед життям, етику неспротиву злу насильством, етику героїзму).

42. Розкрийте універсальність золотого правила моральності і категоричного імперативу І.Канта. Увиразніть умови їхньої дієвості аналізом конкретних морально-комунікативних ситуацій.

43. Який зміст має категорія сакрального? Висвітліть філософські підходи до осмислення місця сакрального в аксіосфері буття й культури.

44. Обміркуйте сутність релігії як світогляду. Розкрийте смислові резонанси етимології терміна «релігія». Висловіть думки щодо передумов релігійної віри в житті людини та культури.

45. Поясніть специфіку релігійного погляду на природу, соціум, внутрішній світ людини як на форми одкровення Абсолюту. Який ціннісно-комунікативний ефект закладено в релігійному культі?

46. Здійсніть філософський аналіз провідних методологічних варіацій витлумачення походження, сутності та функціональності релігії.

47. Охарактеризуйте зміст ключових моделей зв'язку Бога і світу (теїзму, деїзму, пантеїзму, етикотеології). Висвітліть взаємозв'язок їхніх релігійних і філософських вимірів.

48. Що Ви знаєте про світоглядні особливості агностицизму та атеїзму? Окресліть спільне і відмінне між ними.

49. Висвітліть місце естетичної проблематики в межах філософських знань (коло основних проблем естетики і філософії мистецтва; ключові естетичні категорії; поняття «калокагатія», його життєві і мистецькі виміри).

50. Обміркуйте специфіку об'єктивістського, суб'єктивістського та синтетичного підходів до тлумачення джерел цінності прекрасного.

51. Поясніть життєво-ціннісне значення феномена мистецтва та образно-асоціативних мислення і творчості.

52. Розкрийте відомі Вам підходи до тлумачення геніальності. Висвітліть зміст містичної, психоаналітичної та соціоцентричної концепцій геніальності.

53. Дайте характеристику підходів філософії до осмислення феномена культури. Як Ви розумієте завдання філософії культури?

54. Обміркуйте проблему: «Політика у фокусі філософської уваги (філософські визначення влади та політики; зв'язки політики й моралі, влади і свободи)».

55. Що Ви знаєте про філософське осмислення глобальних проблем сьогодення та шляхів їх розв'язання?

56. Охарактеризуйте відмінності і пункти дотику західного і східного типів світорозуміння й

цивілізації. Екстраполуйте аналіз на специфіку сучасного глобалізованого соціуму. Які тут є проблемні вузли і, навпаки, конструктивні можливості?

57. Проаналізуйте маркери формування в особистості чи спільноті імунітету від ризиків підпадання під маніпулятивні впливи.

58. Що означає феномен критичного мислення? У чому Ви бачите евристичний потенціал критичного мислення в сучасному соціумі?

59. Розкрийте ціннісні принципи конструктивної співпраці в суспільстві сьогодення.

60. Висловіть свої міркування про те, як засвоєні Вами філософські знання та навички мислення можуть бути корисні для Вашої майбутньої професії?

Система оцінювання на іспиті

Курс «Філософія» складається з двох *теоретичних* та *підсумкового* модулів.

Теоретичні модулі максимально оцінюються за системою 30 балів кожен.

Підсумковий модуль максимально оцінюється в 40 балів.

Екзаменаційний білет містить 3 завдання.

Перші два завдання – це теоретичні питання, які оцінюються максимально в 15 балів кожне. Відповідь на кожне питання білету оцінюється від 0 до 15 балів так:

13-15 балів – якщо студент / студентка надає повну, теоретично компетентну, доказову, інтелектуально повноцінну відповідь на запитання.

Студент / студентка висвітлює наукову інформацію з курсу комплексно, міркує предметно й аргументовано, належно демонструє загальні й фахові компетенції, здобуті під час вивчення дисципліни. Бачить і вміє прояснити актуальні контексти відповідних філософських ідей та концепцій.

Відповідь струнко структурована, логічно прозора, характеризується елементами евристичності та усвідомленням можливостей дослідницького застосування відповідних знань. Мовна культура екзаменованого

/ екзаменованої – на високому рівні.

10-12 балів – надаються, якщо студент / студентка дає загалом змістовну відповідь, доволі добре обізнаний (обізнана) із суттю питань, які висвітлює, однак часом демонструє переважання репродуктивного підходу до висвітлення засвоєних знань над творчо-евристичним. З основами першоджерельної літератури знайомий (знайома), але часом черпає знання про неї не безпосередньо з творів філософів, а з критичної та підручничкової літератури. Коректно викладає навчальний матеріал, але подекуди неточно його осмислює; має окремі огріхи мовної культури. Попри це засвідчує прагнення будувати відповідь самостійно та надалі ще глибше освоїти відповідний матеріал та мисленнєвий інструментарій.

9-7 балів – за відповідь, що є неповною, хоч і в загальних рисах розкриває базову інформацію з питання.

Знання наявні, але часто вони неточні, в деяких міркуваннях про складні філософські ідеї студент / студентка спотворює логіку їх розуміння. Бракує усвідомлення контекстуальних зв'язків відповідних вчень із соціальною та культурною реальністю. Наявні стилістичні й риторичні помилки у викладі матеріалу.

3-4 бали – в разі поверхової, відтворювальної, подекуди логічно хаотичної відповіді, однак з часткою предметних знань з питання.

Студент / студентка більшою мірою переповідає, але не аналізує навчальну й наукову інформацію; часом хибує проти істини при розкритті фактів та тлумаченні смислу висвітлюваних філософських ідей.

1-2 бали – відповідь дуже поверхова, безаргументативна.

Студент / студентка не знає основних фактів, термінів та визначень, не орієнтується у біографії філософів, наявні елементи знань з питання пов'язує між собою хаотично; не усвідомлює зв'язку філософської думки і соціальних та культурних її контекстів.

0 балів – відповідь відсутня.

Третє завдання – розв'язання 5-х тестових завдань, що мають аналітичний характер, і відповідь на кожне з яких оцінюється в 2 бали. Максимальна сума балів (10) здобувається в разі точного розв'язання кожного з тестових завдань, які збалансовано стосуються основних тем і проблем курсу.

Розподіл балів підсумкового модуля (іспиту)

Теоретичний блок		Практичний блок
I питання	II питання	5 тестових завдань
15 балів	15 балів	по 2 бали кожна правильна відповідь
		10 балів
40 балів		

За умови успішної роботи в межах кожного теоретичного модуля та цілковитого виконання належних форм роботи на іспиті студент / студентка має змогу за результатами курсу отримати максимально 100 балів, А, «відмінно».

8.Рекомендована література

Основна

(підручники, навчальні посібники, хрестоматії, словники)

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. Київ: Генеза,
2. Бліхар В.С., Цимбалюк М.М., Гайворонюк Н.В., Левкулич В.В., Шандра Б.Б., Свищо В.Ю.
3. Філософія: підручник. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021.
4. Возняк С. Філософія Стародавнього світу. Часина П. Античність. Івано-Франківськ: Плай, 2004.
5. Возняк С. Філософія Стародавнього світу. Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2007.
6. Губерський Л., Андрущенко В., Баумейстер А., Добронравова І., Ільїн В. Філософія. Підручник для студентів ВНЗ. Харків: Фоліо, 2018.
7. єв В.І. Західна філософія Нового Часу (XVII – XVIII ст.) Підручник. Київ: Либідь, 1998.
8. Гусев В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст: Курс лекцій. Навчальний посібник для вузів. Київ: Либідь, 1994.
9. Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX–XX ст. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015.
10. Захара І. Лекції з історії філософії. Львів: Львівська Богословська Академія, 1997.
11. Історія філософії. Підручник. За редакцією В.І. Ярощовця (авторський колектив). Київ- Ужгород: Інформаційно-видавничий відділ Карпатського університету імені А. Волошина, 2010.
12. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. Львів: Світ, 2001.
13. Кралуок П. Історія філософії України. Навчальний посібник. Острог: Видавництво НУ «Острозька Академія», 2013.
14. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. Київ: Книга, 2005.
15. Литвинчук О.В., Муляр В.І. Філософія: навч. посібник. Житомир: Житомирська політехніка, 2021. 403 с
16. Нариси з сучасної філософії: Навчальний посібник для магістрів та здобувачів ступеня доктора філософії / І.А. Сайтарли, О.М. Іщенко, А.О. Приятельчук (За ред. академіка НАН України Л.В. Губерського). Київ.: ВАДЕКС, 2016.
17. Петрушенко В. Філософія. Навчальний посібник для студентів ЗВО. Київ: Каравела, Львів: Новий світ-2000, 2002.
18. Рассел Б. Історія західної філософії. Київ: Основи, 1995.
19. Філософія. Хрестоматія (від витоків до сьогодення). За загальною редакцією Л. Губерського. Київ: Знання, 2009.
20. Філософія. Навчальний посібник. Авторський колектив: Ю. Вільчинський, Л. Северин- Мрачковська, О. Гаєвська та ін. Київ: КНЕУ, 2019.
21. Філософія. Авт. колектив за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021 .
22. Філософія: словник термінів та персоналій / В. С. Бліхар, М. А. Козловець, Л. В. Горохова, В. В. Федоренко, В. О. Федоренко. Київ: КВІЦ, 2020.
23. Філософський енциклопедичний словник. Київ: Абрис, 2002.
24. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як мета антропології. Навчальний посібник зі словником Київ: КНТ, 2016.
25. Чорний І., Рошкулець Р. Філософія. Чернівці: Рута, 2008.

(першоджерела)

1. Августин, Святий. Сповідь. Київ: Основи, 1999.
2. Аристотель. Нікомахова Етика. Київ: Аквілон-Плюс, 2002.
3. Аристотель. Поетика. Київ : Мистецтво, 1967.
4. Аристотель. Метафізика. Харків: Фоліо, 2020.
5. Бадью А. Століття. Львів, Київ: Кальварія, Ніка-центр, 2014.
6. Біблія або Книги Святого Письма Старого і Нового Завіту. Переклад Івана Огієнка. 1988.
7. Біблія. Сучасний переклад з давньоєврейської та давньогрецької мов. Перше видання. Київ: Українське Біблійне Товариство, 2020.
8. Бодріяр Ж. Фатальні стратегії. Львів: Кальварія, 2010.
9. Бурдье П. Практичний глузд. Київ: Український центр духовної культури, 2003.
10. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Київ: Основи, 1994.
11. Габермас Ю. Постметафізичне мислення. Київ: Дух і літера, 2011.
12. Гайдеггер М. Дорогою до мови. Львів: Літопис, 2007.
13. Гегель Г.В.Ф. Феноменологія духу. Київ: Основи, 2004.
14. Гейзінга Й. Homo ludens. Київ: Основи, 1994.
15. Гелнер Е. Розум і культура. Харків: Акта, 2004.
16. Гельвецій. Про людину, її розумові здібності та її виховання. Київ: Основи, 1994.
17. Гільдебранд Д., фон. Що таке філософія? Львів: Колесо, 2008.
18. Гоббс Т. Левіафан або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. Київ: Дух і літера, 2000.

19. Гуссерль Е. Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки. Київ: ППС-2002, 2009.
20. Г'юм Д. Трактат про людську природу. Спроба запровадження експериментального
21. методу міркувань про об'єкти моралі Київ: Всесвіт, 2003.
22. Декарт Р. Метафізичні розмисли. Київ: Юніверс, 2000.
23. Дерида Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи, 2004.
24. Докінз Р. Ілюзія Бога. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2018.
25. Еліаде М. Священне і мирське та ін. Київ: Основи, 2001.
26. Еразм Роттердамський. Похвала глупоті. Домашні бесіди. Київ: Основи, 1993.
27. Камю А. Міф про Сізіфа. Бунтівна людина та ін. // Вибрані твори. Т. 3. Харків.: Фоліо, 1997.
28. Канетті Е. Маса і влада. Київ: Альтернативи, 2001.
29. Кант І. Критика сили судження. Київ: Темпора, 2022.
30. Кант І. Критика чистого розуму. Київ: Юніверс, 2000.
31. Кант. Критика практичного розуму. Київ: Юніверс, 2004.
32. Коран. Переклад смислів українською мовою. Київ: ДУМУ «Умма», Видавець Руслан Халіков,
33. Кун Т. Структура наукових революцій. Київ: Port-Royal, 2001.
34. Марк Аврелій. Наодинці з собою: роздуми. Львів: Літопис, 2007.
35. Макінтайр Е. Після чесноти. Київ: Дух і літера, 2002.
36. Монтень М. Проби. Книги 1, 2, 3. Київ: Дух і літера, 2005, 2006, 2007.
37. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади. Київ: Основи, 1993.
38. Ніцше Ф. По той бік добра і зла. Генеалогія моралі. Львів: Літопис, 2002.
39. Ортега-і-Гасет, Х. Вибрані твори Київ: Основи, 1994.
40. Паскаль Б. Думки. Київ: Дух і літера, 2009.
41. Платон. Бенкет. Львів: Видавництво УКУ, 2018.
42. Платон. Апологія Сократа. Діалоги. Харків: Фоліо, 2017.
43. Платон. Діалоги. Київ: Основи, 1999.
44. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. У 2-х тт. Київ: Основи, 1994.
45. Рікер П. Право і справедливість. Київ: Дух і літера, 2002.
46. Руссо Ж.Ж. Про суспільну угоду або Принципи політичного права. Київ: Port-Royal, 2001.
47. Сенека. Моральні листи до Луцілія. Львів: Априорі, 2017.
48. Сковорода Г. Твори у 2-х тт. Київ: АТ «Обереги», 1994.
49. Тейлор Ч. Джерела себе. Київ: Дух і літера, 2005.
50. Тейлор Ч. Секулярна доба. Книга Друга. Київ: Дух і літера, 2018.
51. Тейлор Ч. Секулярна доба. Книга перша. Київ: Дух і літера, 2013.
52. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. Харків: Клубсімейного дозвілля, 2016.
53. Фройд З. Вступ до психоаналізу. Київ: Основи, 1998.
54. Фромм Е. Мати чи бути. Київ: Український письменник, 2010.
55. Фромм Е. Мистецтво любові. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017.
56. Хогарт У. Про красу. Збірник. Київ: Мистецтво, 1978.
57. Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту. Київ: Український центр духовної культури, 2004.
58. Юнг К.-Г. Архетипи і колективне несвідоме. Львів: Астролябія, 2012.
59. Ясперс К. Психологія світоглядів. Київ: Юніверс, 2009.

Додаткова навчальна та наукова література

1. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. Київ: Мала академія наук України, 2017.
2. Беньє Ж.-М. Роздуми про мудрість. Київ: Ніка-Центр, 2003.
3. Богачев А. Філософська герменевтика. Навчальний посібник. Київ: Курс, 2006.
4. Бойченко І. Філософія історії. Підручник. Київ: Знання, 2000.
5. Бродецький О. Естетика. Чернівці: Рута, 2006.
6. Бродецький О. Етичні цінності в релігіях: гуманістична синергія ідей. Чернівці: Чернвецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2016.
7. Бродецький О. Основи етики. Чернівці: Чернвецький національний університет імені Юрія Федьковича 2012.
8. Вертель А. Філософія психоаналізу. Навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка 2015.
9. Бродецький О. Філософія релігії. Чернівці: Рута, 2008.
10. Горхолінська І. Постсекулярність: філософські та богословські інтенції сучасної релігійності. Монографія. Чернівці: Чернвецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2019.
11. Гусев В. Вступ до метафізики. Київ: Либідь, 2004.
12. Сленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах ХХ – початку ХХІ ст. Львів: УКУ, 2013.
13. Завідняк Б. Релігійна філософія від становлення до сучасності. Львів: Місіонер, 2021.
14. Ковальчик С. Загальна метафізика. Суми: Сумський державний університет, 2009.
1. Лютий Т. Сковорода. Самовладання. Київ: Темпора, 2022.
15. Марчук М.Г. Ціннісні потенції знання. Чернівці: Рута, 2001.
16. Попович М. Філософія свободи. Харків: Фоліо, 2018.

17. Радченко О. Філософія постмодерну. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Смфонія-форте, 2011.
18. Рупташ О. Поняття смислу в гуманітарнонауковій парадигмі знання. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2015.
19. Рьод В. Шлях філософії з XVII по XIX ст. Київ: Дух і літера, 2009.
20. Рьод В. Шлях філософії: з XIX по XX ст. Київ: Дух і літера, 2010.
21. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки: Хрестоматія. Упорядники В.В. Лях, В.С. Пазенок. Київ: Ваклер, 1996.
22. Сломський В. Філософія в житті. Варшава-Львів: Тріада-плюс, 2003.
23. Федорика Д. Філософія дару: збірник есеїв. Львів: УКУ, 2017.
24. Феномен культури у гуманітарному дискурсі. Колективна монографія. За загальною редакцією Василя Балуха. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2012.
25. Чикарькова М. Сучасна культура. Проблеми аксіології і термінології. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018.
26. Чорний І., Рошкулець Р., Турко О. Історія філософії в Україні. Чернівці: Рута, 2003.

9. Інформаційні ресурси

- Веб-сторінка часопису «Sententiae» // <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae>
- Веб-сторінка Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України <https://www.filosof.com.ua/>
- Електронна бібліотека Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України https://www.filosof.com.ua/elektronna_biblioteka
- Веб-сторінка журналу «Філософська думка» <https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd>
- Веб-сторінка часопису «Софія» <https://sophia.knu.ua/index.php/sophia/issue/archive>
- Веб-сторінка часопису «Схід» <http://skhid.kubg.edu.ua/>
- Веб-сторінка Наукового Вісника Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <http://www.philosophy.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/03publications/08ukr>
- Веб-сторінка часопису «Антропологічні виміри філософських досліджень» <http://ampr.diit.edu.ua/>

